

ՀԻՄՆԱՎՈՐՈՒՄ

<<ՀԱՏՈՒԿ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԻ ԲԱՐԵՓՈԽՈՒՄՆԵՐԻ ԾՐԱԳՐԻՆ ՀԱՎԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ՏԱԼՈՒ ՄԱՍԻՆ>> ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԱՐՁԱՆԱԳՐԱՅԻՆ ՈՐՈՇՄԱՆ ԸՆԴՈՒՆՄԱՆ ՄԱՍԻՆ

1. Իրավական ակտի ընդունման անհրաժեշտությունը

<<Հատուկ կրթության համակարգի բարեփոխումների ծրագրին հավանություն տալու մասին>> ՀՀ կառավարության արձանագրային որոշման նախագիծը մշակվել է ՀՀ կառավարության՝ 18.06.2014 թիվ 01/14.10/[200126]-14 գրությամբ ստացված, մշտապես գործող նախարարական սոցիալական կոմիտեի ս/թ հունիսի 12-ի նիստի արձանագրության 10-րդ կետի 2-րդ ենթակետի հանձնարարականի համաձայն: Ներկայացվող փաստաթղթի հիմքում ՀՀ կառավարության 2013 թվականի հունվարի 10-ի N70-Ն որոշման N1 հավելվածի 63-րդ կետի հանձնարարականի համաձայն մշակված՝ <<Հատուկ հանրակրթական ուսումնական հաստատությունների բարեփոխման ծրագրին հավանություն տալու մասին>> ՀՀ կառավարության արձանագրային որոշման նախագծի լրամշակված փաթեթն է:

Ներկայացվող նախագիծը մշակվել է ՀՀ կառավարության՝ 2008 թվականի հոկտեմբերի 30-ի <<Կայուն զարգացման ծրագիրը հաստատելու մասին>> N1207-Ն որոշման և <<ՀՀ կրթության զարգացման 2011-2015 թվականների պետական ծրագիր>> ՀՀ օրենքի(ՀՕ-246-Ն) հիմնադրույթներին համապատասխան: Իրավական ակտի ընդունումը բխում է մի շարք միջազգային փաստաթղթերով ՀՀ կողմից ստանձնած և ՀՀ օրենսդրությամբ ամրագրված պարտավորություններից, մասնավորապես՝ <<Հազարամյակի նպատակների>>, <<Կրթություն բոլորի համար>> հռչակագրի, <<Հաշմանդամություն ունեցող անձանց իրավունքների մասին>> և <<Երեխայի իրավունքների մասին>> ՄԱԿ-ի կոնվենցիաների դրույթներից: Միաժամանակ այս որոշման նախագիծը համահունչ է հատուկ կարիքի կրթության վերաբերյալ Սալամանկայի հռչակագրի և Դակարի գործողությունների շրջանակներից բխող նպատակադրումներին: Նախագիծը նպատակաուղղված է <<Կրթության

մասին»», ««Երեխայի իրավունքների մասին»», ««Հանրակրթության մասին»», ««ՀՀ հաշմանդամների սոցիալական պաշտպանության մասին»» ՀՀ օրենքներով ամրագրված երեխայի կրթության հիմնարար իրավունքի իրացմանը, անկախ նրա ֆիզիկական, մտավոր, սոցիալական, զգայական և այլ պայմանականություններից: Որոշման նախագծի կարևորությունը ամրագրվել է նաև Հայաստանի Հանրապետության և Եվրոպական Միության միջև ստորագրված՝ ««Հայաստան-պարենային ապահովության ծրագիր 2010»» ծրագրի ֆինանսավորման համաձայնագրի N2 հավելածի 1.2 կետով:

Իրավական ակտի կիրարկման արդյունքում նախատեսվում է ներառական կրթության ընդլայնում, հատուկ դպրոցների օպտիմալացում, յուրաքանչյուր երեխայի կրթության առանձնահատուկ պայմանի կարիքի բացահայտման, գնահատման ու դրան համապատասխան կրթության կազմակերպման արդյունավետ մեխանիզմների ներդնում:

2. Ընթացիկ իրավիճակը և խնդիրները

Վերջին տարիներին հանրակրթության ոլորտում իրականացվող բարեփոխումներն ուղղված են եղել կրթության որակի բարելավմանն ու մատչելիության բարձրացմանը: Հատուկ կրթության ոլորտում այդ բարեփոխումների ուղղություններն են եղել՝

- հանրակրթական դպրոցներում կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող երեխաների կրթության կազմակերպման հնարավորությունների ընդլայնում,
- կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող երեխաների բացահայտման և կրթության մեջ նրանց ներգրավման արդյունավետ համակարգի ձևավորում,
- հատուկ դպրոցների համակարգի օպտիմալացում:

Բարեփոխումների արդյունքում փոխվել է նախկինում գործող գիշերօթիկ դպրոցների կազմակերպահրավական ձևը՝ **«ՀՀ կառավարության 2002 թվականի դեկտեմբերի 26-ի N2179-Ն որոշմամբ դրանք վերակազմակերպվել են ««ՀՀ**

պետական հատուկ հանրակրթական ուսումնական հաստատություններ>> ՊՈԱԿ-ների: Բարելավվել է երեխաների վկայագրման գործընթացը, հիմնադրվել է Երևանի բժշկահոգեբանամանկավարժական գնահատման կենտրոնն իր 2 մասնաճյուղերով: Ներդրվել է ներառական կրթությունը հանրակրթական դպրոցներում և ներկայումս ներառական կրթություն իրականացվում է հանրապետության 139 հանրակրթական դպրոցներում: Միաժամանակ համընդհանուր ներառական կրթության համակարգի ներդրման համար անհրաժեշտ նախադրյալներ ստեղծելու նպատակով, ՀՀ կառավարության 2011 թվականի հունվարի 27-ի N46-Ն որոշմամբ Տավուշի մարզում իրականացվում է փորձնական ծրագիր, ներդրվել է կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող երեխաների կրթության կազմակերպման համար անհրաժեշտ ֆինանսավորման փորձնական կարգը: Ընդունվել են հատուկ կրթության ոլորտը կարգավորող մի շարք իրավական ակտեր, փոփոխություններ են կատարվել <<Կրթության մասին>>, <<Երեխայի իրավունքների մասին>> և <<<< հաշմանդամների սոցիալական պաշտպանության մասին>> ՀՀ օրենքներում, ընդունվել է <<Կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող անձանց կրթության մասին>> ՀՀ օրենքը, 2007 թվականին Հայաստանը ստորագրել է ՄԱԿ-ի հաշմանդամ անձանց իրավունքների մասին կոնվենցիան: Օրենսդրորեն հստակեցվել են հատուկ կրթության ոլորտում կիրառվող մի շարք հասկացություններ, մասնավորապես՝ <<կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող անձ>>, <<ներառական կրթություն>> և <<հատուկ կրթություն>> հասկացությունները: Օրենքով սահմանվել են նաև հատուկ դպրոցներում և ներառական կրթություն իրականացնող հանրակրթական դպրոցներում պետական աջակցությունից օգտվելու իրավունք ունեցող **ԿԱՊԿՈՒ** երեխաների 6 խմբերը: Այս օրենսդրական փոփոխությունների արդյունքում նաև կրճատվել է հատուկ դպրոցների թիվը: Հատուկ կրթության համակարգում գործող 52 հատուկ դպրոցների փոխարեն (որտեղ նախկինում սովորում էր շուրջ 10000 երեխա) ներկայումս գործում է 23 հատուկ հանրակրթական ուսումնական հաստատություն, որտեղ այսօր սովորում է շուրջ 2400 երեխա, և որոնցից գիշերում է մոտ 30%-ը:

Չնայած նշված ձեռնարկումներին, հատուկ կրթության ոլորտում դեռևս առկա են խնդիրներ, որոնք խոչընդոտում են ԿԱՊԿՈՒ երեխաների՝ կրթության մատչելիությանն ու իրենց կարիքին համապատասխան որակյալ կրթություն ստանալու հնարավորությանը: Ոլորտում առկա խնդիրներն են՝

- առկա չէ կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող երեխաների վաղ հայտնաբերման ու հաշվառման համակարգ,
- ամբողջական չեն կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող երեխաների ընդգրկվածության վերաբերյալ տվյալները,
- հատուկ հանրակրթական ուսումնական հաստատությունների կողմից մատուցվող ծառայությունները կենտրոնացված են առանձին մարզերում/քաղաքներում, մինչդեռ կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող երեխաներ կան ՀՀ ողջ տարածքում, և դա խոչընդոտում է կրթության հասանելիությանը,
- բարելավման կարիք ունեն կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող երեխաների վկայագրման չափորոշիչները, գործիքակազմը և մեխանիզմները,
- բարելավման կարիք ունեն հատուկ հանրակրթական ուսումնական հաստատությունների շենքային պայմանները,
- հանրակրթական դպրոցները սահմանափակ կարողություններ ունեն ապահովելու կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող երեխաների կրթությունը, ինչը խոչընդոտում է ներառական կրթության արդյունավետ իրականացմանը և այլն:

3. Տվյալ բնագավառում իրականացվող քաղաքականությունը

ՀՀ Ազգային ժողովը 2012 թվականի հոկտեմբեր ամսին առաջին ընթերցմամբ ընդունել է «Հանրակրթության մասին» ՀՀ օրենքում լրացումներ և փոփոխություններ կատարելու մասին» ՀՀ օրենքի նախագիծը, որով նախատեսվում է հանրակրթության համակարգում անցում կատարել համընդհանուր ներառական

կրթության, կիրառելով երեխայի կրթական կարիքների արձագանքման եռաստիճան համակարգ:

Ինչպես նաև հատուկ կրթության ոլորտում պետական միասնական քաղաքականություն իրականացնելու նպատակով նախատեսվում է բոլոր հատուկ հանրակրթական ուսումնական հաստատությունների լիազոր մարմին ճանաչել ՀՀ կրթության և գիտության նախարարությունը:

Հատուկ կրթության համակարգի բարեփոխումների հիմնական ուղղությունները բխում են <<<< կրթության զարգացման 2011-2015 թվականների պետական ծրագիր>> ՀՀ օրենքից: Դրանք են՝

- կառուցվածքային բարեփոխումները,
- ընդունելության համակարգի կատարելագործումը,
- իրականացվող ծառայությունների ապակենտրոնացումը,
- կառավարման և ֆինանսավորման նոր մեխանիզմների ներդրումը,
- երեխաների կրթության և աջակցող ծառայությունների որակի բարելավումը,
- դպրոցներում շենքային պայմանների բարելավումն ու նյութատեխնիկական բազայի համալրումը:

Միաժամանակ, համաձայն <<<< կրթության զարգացման 2011-2015 թվականների պետական ծրագիր>> ՀՀ օրենքի, մինչև 2015 թվականը Հայաստանի զարգացման համար ուղենիշային պետք է լինեն <<Հազարամյակի հռչակագրի>> և <<Կրթություն բոլորի համար>> գլոբալ շարժման սահմանաձև նպատակադրումները: Կրթության զարգացման ռազմավարական նպատակին հասնելու համար մինչև 2015 թվականը սահմանվել են նպատակադրումներ, որոնք վերաբերում են նաև հատուկ կրթությանը, այն է՝

- տարրական և միջին դպրոցում համախառն ընդգրկվածությունը հասցնել 99%-ի,
- ընդլայնել դպրոցահասակ երեխաների (ներառյալ՝ կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող), ազգային փոքրամասնությունների և խոցելի մյուս բոլոր խմբերի երեխաների՝ որակյալ հիմնական կրթություն ստանալու

հնարավորությունները՝ ստեղծելով ներառական կրթության հնարավորություններ բոլոր հանրակրթական դպրոցներում:

4. Կարգավորման նպատակը և ակնկալվող արդյունքը

Բարեփոխման ծրագրի նախագիծն ուղղված է կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող երեխաների կրթության մատչելիության և որակի ապահովմանը:

5. Նախագծի մշակման գործընթացում ներգրավված ինստիտուտները և անձինք

Նախագիծը մշակվել է ՀՀ կրթության և գիտության նախարարության աշխատակազմի զարգացման ծրագրերի և մոնիթորինգի վարչության կողմից: Նախագիծը քննարկվել է շահագրգիռ մարմինների, միջազգային կազմակերպությունների ու ՀԿ-երի հետ, սահմանված կարգով դրվել է շրջանառության:

6. Ակնկալվող արդյունքը

Նախագծի նպատակն է ՀՀ-ում ձևավորել կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող երեխաների կրթության որակյալ համակարգ, որը նրանց համար կապահովի հավասար հնարավորություններ՝ իրենց նախասիրություններին, ընդունակություններին ու կարիքին համապատասխան որակյալ կրթություն ստանալու համար, կնպաստի կրթության մեջ նրանց ներգրավմանն ու համընդհանուր ներառմանը հասարակության մեջ: Այդ նպատակով մի շարք հատուկ հանրակրթական ուսումնական հաստատություններ կվերակազմակերպվեն հատուկ դպրոց-ռեսուրս կենտրոնների և մանկավարժահոգեբանական աջակցության կենտրոնների:

ՏԵՂԵԿԱՆՔ

«ՀԱՏՈՒԿ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԻ ԲԱՐԵՓՈԽՈՒՄՆԵՐԻ ԾՐԱԳՐԻՆ
ՀԱՎԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ՏԱԼՈՒ ՄԱՍԻՆ» ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԱՐՁԱՆԱԳՐԱՅԻՆ ՈՐՈՇՄԱՆ ԸՆԴՈՒՆՄԱՆ
ԿԱՊԱԿՑՈՒԹՅԱՄԲ ԱՅԼ ԻՐԱՎԱԿԱՆ ԱԿՏԵՐՈՒՄ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ԵՎ
ԼՐԱՑՈՒՄՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ԱՆՀՐԱԺԵՇՏՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

1. Այլ իրավական ակտերում փոփոխությունների և/կամ լրացումների անհրաժեշտությունը

«Հատուկ կրթության համակարգի բարեփոխումների ծրագրին հավանություն տալու մասին» ՀՀ կառավարության որոշման ընդունման կապակցությամբ այլ իրավական ակտերում փոփոխություններ կամ լրացումներ կատարելու անհրաժեշտություն չի առաջանում:

2. Միջազգային պայմանագրերով ստանձնած պարտավորությունների հետ համապատասխանությունը

Որոշման նախագիծը նպատակաուղղված է ՄԱԿ-ի Հազարամյակի նպատակների իրականացմանը, «Հաշմանդամություն ունեցող անձանց իրավունքների մասին» և «Երեխայի իրավունքների մասին» ՄԱԿ-ի կոնվենցիաների, «Կրթություն բոլորի համար» հռչակագրի պահանջների և Հայաստանի Հանրապետության միջազգային այլ փաստաթղթերով սահմանված պարտավորությունների կատարմանը:

